

POBOCZNY (27) *ai*

poboczny (19), **poboczni** (8); poboczny *LibMal* (2), *UstPraw*, *KochSat*, *Mącz* (4), *RejZwierc*, *BudBib*, *KochJez*, *KochPam*, *SarnStat*, *KmitaSpit*; poboczni *BielKron*; poboczny : poboczni *GroicPorz* (5:7).

Oba o jasne.

sg *m N* poboczny (2). ◇ **[I pobocznym.]** ◇ *f N* poboczna (5). ◇ **[G poboczn(e)j.]** ◇ *D* poboczn(e)j (1). ◇ **[A poboczną.]** ◇ *I* poboczną (2). ◇ *L* poboczn(e)j (1). ◇ *n I* pobocznym (1). ◇ *pl N* subst poboczn(e) (5). ◇ **[G pobocznich.]** ◇ *D* pobocznym (1). ◇ *A* subst poboczné (5); -é (1), -(e) (4). ◇ *I f* pobocznymi (4).

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Boczny, znajdujący się na boku lub z boku czegoś; laterarius, qui ad a. supra latus est Cn* (11) : *LibMal* 1551/158; A w ten czas fie poboczni huff Węgierki náklonił y niektorzy z niego poczęli tył podawác *BielKron* 308; Tomex, Chomąto końskie álbo też podufzeczki mále poboczne które do śliey álbo też gdzie indzyey przywieszuyá áby koniá nie tárły. *Mącz* 458a, 38b; Tám gdy czeladz domowa wslyszáá ono wołanie w ádu/ przybieżeli poboczną fortką [*per obliquam portam*] chcąc widzieć co by fię iey przydáło. *BudBib Dan* 13/26; *KochPam* 85; [Tatarowie poboczną obronę zasiedli. *StryjPoczqt* 350; Dworki dwa poboczne są jej własne *OpisyPozn* 1593 nr 20].

Wyrażenia: »poboczna strona« [*szyk zmienny*] (1): yłz then zid myąfzka przeczywko poboczney stronye domu czyeluchowego *LibMal* 1551/158v; [*StatNorb* 48v].

»poboczna strzelba« [*szyk zmienny*] (1): By iedno ledá nurek ná gorze ípráwiono/ A ná dole poboczne ítrzelby poczyniono. *RejZwierc* 248; [*UstWojsk* 1525/84; *TarnConsil* 8v].

Szereg: »narożny albo poboczny« (1): Máią też być y infyzy ífáiedzi póstronni pozwáni/ ktorychby też dzyedziny ku kopcom narożnym álbo pobocznym przyległy *UstPraw* I.

a. **[Wytyczający szerokość płaszczyzny:**

Szereg: »tak dłuźny, jako i poboczny«: A z tego siedliska wszystkiego [...] mają społecznie równo rozebrać budowanie wszelakie, okrom płotów tak dłuźnych [!] jako i pobocznych. *InwSzlachKal* 1573 nr 30.]

b. *Przyboczny* (2) : [[*Zygmunt III*] Ten nam z zwycięftwem zaráz przyfzedł do Korony/ Bo mu był Arcyksiążę zástąpił v brony. Wízákże przećię vbiegł go choć nie koniem prędfzy/ Ani ludem pobocznym/ ále ízczęściem wiefzy. *KmitaŻyw* D4v.]

Wyrażenie: »straż poboczna« (1): Gdzie twoiá ítraż poboczna tobie íwoie dáry Oddawáá/ przygnané w czymborze Tátáry. *KochJez* B3v.

Przen (1) : Ale pańfkiego zdrowia ani mocne íklepy/ Ani tak dobrze ítrzegá poboczne oćzepy/ Iako miłóć poddanych/ i wiara życźliwa *KochSat* B4v.

2. *Skierowany w bok* (2) : *Obliquus*, To yeft ná vkoś álbo ná przeki/ vkośny/ krziwi/ poboczny. *Mącz* 256c, 256c.

3. *O stosunkach rodzinnych: spokrewniony z główną linią rodziny przez dawnego wspólnego przodka* (13) :

Wyrażenia: »linija poboczn(i)a« [szyk 5:1] (6): Linia pobocznia Ma włobie perfony/ ktore áni fye od nas rodzą/ áni my od nich/ Ale od iedney krwi z námi pochodzą. *GroicPorz* ff2, ffv, ff3, ff4v, oo3v; Linia iest troiáka: Włtępuiąca, Złtępuiąca ná dól, y poboczna. *SarnStat* 600.

»persona poboczn(i)a« [szyk 3:2] (5): A gdy Synow y Rodźicow/ y innych krewnych ná doł y wzgorę idących niemáfz: thedy łpadek przychodzi ná pobocznie perfony *GroicPorz* ff4v, ff3, ff3v, ff4v, oo3v.

Szereg: »prosty i poboczni« (2): Drzewo krewności/ Iełt wymálowánie/ Drzewu Przyrodzonemu podobne/ máiące w łobie pień y rozgi/ to iełt początek rodzáiu/ Linie prołte y pobocznie *GroicPorz* ffv, oo3v.

a. *W funkcji rzeczownika* (2) : tedy Wnękowice y Wnęczki / tymże łpołobem biorą łpadek przed thymi co idą wzgorę/ y przed pobocznymi. *GroicPorz* ff4.

Szereg: »gorny i poboczny« (1): gdyby kto zołtáwił Oycá/ tedy Oyciec bierze łpadek y przed Mátká/ y przed innymi włzythkimi gornymi y pobocznymi. *GroicPorz* ff4v.

4. *Nieprawá, żyjąca w konkubinacie* (1) :

Wyrażenie: »poboczna żona« (1): W lektykę go [króla Pigmejów] władzono złotem obleczoną/ W ktorey siedział y z dziećmi/ y z poboczną żoną. *KmitaSpit* C6v.

Synonim: 1. *pobrzeżny*.

Cf [**POBOCZNICZY**], **POBOKI**

MMk, RS